

Proposta didàctica

Ximo Femenia i Jordi Colonques

1. L'AUTOR I L'OBRA

Jordi Colonques és doctor en Biologia. Va nèixer a Vila-real (la Plana Baixa) i viu al barri de Benimaclet, a València. És escriptor, músic i dibuixant. En *La rebel·lió dels plasticanimals* ens conta una història d'aventures i descobriments emprant una curiosa tècnica de narració coneguda com **hiperficció explorativa**. En aquest tipus de novel·la el lector és el protagonista de la història, i pot decidir quins camins escollir perquè el relat tinga un final o un altre, seguint el model que van popularitzar fa uns anys els llibrejocs juvenils de la sèrie *Tria la teua pròpia aventura*.

La rebel·lió dels plasticanimals és una eina d'aprenentatge i de divertiment a parts iguals. Introdueix els xiquets i les xiquetes en un món de fantasia, on els animals de joguet han pres vida en la imaginació del protagonista. L'acció no ha estat presa a l'atzar, els espais que es recreen i els personatges del món animal es relacionen seguint criteris purament naturalistes i científics.

Aquesta història, a més, fa del lector protagonista decisiu en el transcurs dels esdeveniments, ja que haurà de ser ell qui en determinades cruïlles de la trama prenga el camí que crega més convenient. El final de la història pot trobar-se de forma inesperada i més a prop del que sembla!

Amb aquest llibre i el seu corresponent quadern didàctic podem treballar molts dels continguts curriculars de ciències i la diversitat dels éssers vius del Tercer Cicle de Primària i repassar-ne d'altres dels corresponents al Segon Cicle. Ens centrem en la classificació d'animals seguint criteris anatòmics, reproductius i de relacions entre ells mateixos, i entre ells i el medi que els envolta. I veiem com es distribueixen al planeta. S'introdueixen els conceptes de **bioma, ecosistema i hàbitat**, i es valora la necessitat de mantindre l'equilibri dels ecosistemes i la protecció de la biodiversitat.

Els valors que tracta aquesta història són els de la responsabilitat pels actes i les decisions que prenem. Posem el lector en la pell del protagonista i haurà d'escollir entre diverses opcions al llarg del desenvolupament de la història.

El protagonista és un xiquet o una xiqueta que desitja tindre un animal de companyia i que, mentre espera que algun dia es faça realitat el seu desig, es conforma amb els documentals del canal Natura i de dotar de vida els seus animals de joguet, amb una privilegiada imaginació. Aquesta qualitat del protagonista la treballarem en el quadern d'activitats, a més d'ajudar-nos a consolidar els conceptes que es treballen a l'aula.

2. EL QUADERN D'ACTIVITATS

El quadern d'activitats també serà útil per treballar bona part de les competències bàsiques que ha d'assolir l'alumnat i per facilitar-ne l'avaluació, hem agrupat les activitats per competències. Per la seua brevetat, el llibre podrà llegir-se a l'aula en un nombre reduït de sessions i anar fent els exercicis recomanats seguint la cronologia dels fets (activitats de seguiment). I en trobarem uns altres que es podran fer una vegada l'haguem acabat de llegir (activitats d'ampliació). També podrem fer alguns passatemps amb activitats relacionades.

3. RELACIÓ DE COMPETÈNCIES EN CONEIXEMENT DEL MEDI

Competència social i ciutadana

En les activitats 2, 4, 8, 9, 10, 11 i 15 es treballen les relacions personals i socials.

Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

En les activitats 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20 i 23 es treballen les relacions de l'ésser humà amb el món que l'envolta.

Competència en el tractament de la informació i competència digital

Les activitats 3, 9 i 23 milloren les habilitats en lectura de mapes, ús de l'ordinador, d'Internet, etc.

Competència en comunicació lingüística

En les activitats 1, 2, 3, 4, 7, 9 i 11 es treballa la claredat en l'exposició en els intercanvis comunicatius, l'estructura del discurs, l'ús del debat, la capacitat de síntesi i de la riquesa en el vocabulari específic de l'àrea.

Competència per a aprendre a aprendre

En les activitats 4, 7, 9, 15, 18 i 21 es tracten estratègies que afavoreixen l'autonomia en l'aprenentatge (formulació autònoma dels objectius de la investigació, elaboració de guions de treball, recerca, selecció i processament de la informació, aprenentatge cooperatiu i distribució de tasques, elaboració de conclusions o informes, exposicions orals, etc.).

Competència artística i cultural

En les activitats 4, 7, 9, 12 i 22 es treballa la creativitat, l'autonomia i la iniciativa personal.

Competència matemàtica

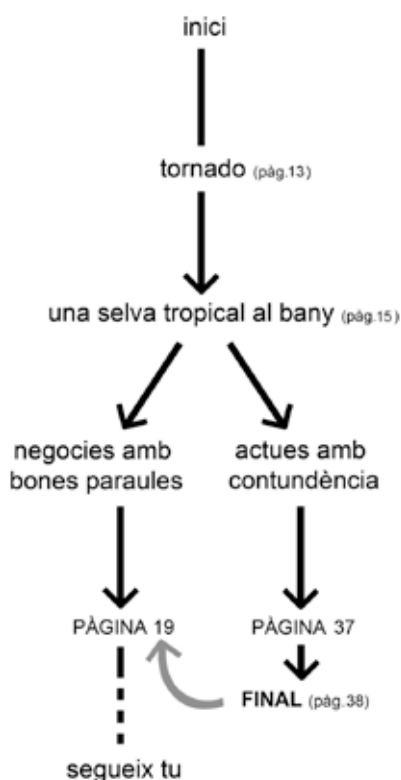
En les activitats 16 i 17 es fa ús de tècniques i eines matemàtiques (escales, taules, representacions gràfiques, percentatges, etc.).

Adreçat a l'alumnat

► **Exercici 1.** Analitza la forma com està escrit el llibre. Qui és el protagonista de l'aventura?

► **Exercici 2.** Quants finals hi ha? Quins consideres que són bons i quins roïns?

► **Exercici 3.** Dibuixa un esquema en forma d'arbre que descriga el que passa a la novel·la, els diferents camins que prendrien disposats com branques que ixen del mateix tronc. D'aquesta manera...

► **Exercici 4.** Imagina un final alternatiu per a la pàgina 37

Encara no entens de què va tot açò, però no penses carregar amb les culpes del desordre causat per un fet inexplicable. Et plantes al bell mig de l'habitació amb la cistella a les mans, i comences a recollir d'un en un els plasticanimals.

► **Exercici 5.** Descriu quin seria l'hàbitat natural de l'ós polar i en quin espai de la casa s'ha refugiat.

► **Exercici 6.** Un dels altres hàbitats que apareixen al llibre és el desert. Sabries dir quins animals que apareixen al llibre pertanyen a aquest hàbitat?

► **Exercici 7.** A la pàgina 33 apareix un altre animal curiós que l'autor anomena cròtal de pell lliscant o serp de cascavell. Què són els cròtals i els cascavells, i per què aquesta serp s'anomena així?

► **Exercici 8.** A la pàgina 44 podem llegir que el professor Atkinsen observa una família de felins, en concret una lleona i els seus cadells. Coneixes algun felí que habite als carrers i a les cases del teu poble?

► **Exercici 9.** Activitat cooperativa. A la pàgina 46 podem llegir:

Els animals han nascut per ser lliures, i a la natura cadascú viu a l'hàbitat on millor s'ha adaptat el seu cos. No trobaràs un ós polar gratant la panxa d'un goril·la, ni una tortuga nadant per les aigües glaçades antàrtiques.

Al llibre apareixen tots aquests biomes: SELVA TROPICAL (al bany), TUNDRA (a la nevera), DESERT (al menjador), SABANA (al Serengueti africà) i MEDITERRANI (el lloc on viu el protagonista). Fes com et diu el professor: construeix uns biomes capsa i ordena els animals indicant també el clima que correspon a cada capsa.

Material necessari: 4 capsas de cartró de grandària menuda (poden servir capsas de sabates), paper i tisores.

Mentre uns alumnes folren les capsas i d'altres dibuixen i retallen els animals, un altre grup s'encarregarà de buscar a Internet les condicions climàtiques dels 4 biomes que estudiarem. Les condicions climàtiques aniran enganxades o anotades a les capsas i els animals els haurem d'introduir en les seues capsas respectives.

Els animals que cal dibuixar s'extrauran de la lectura (recorda que els urbanimals que apareixen al llibre viuen en una ciutat mediterrània) i la quantitat s'acordarà amb el mestre, segons el temps de què es dispose.

► **Exercici 10.** A la pàgina 62 apareixen un munt d'urbanimals. De tots aquest digues quins has vist alguna vegada i on.

► **Exercici 11.** El protagonista de la història vol una mascota. Tens o t'agradaria tindre un animal domèstic? Escull-ne una i completa la fitxa següent:

NOM DE LA MASCOTA	
TIPUS D'ANIMAL	
ALIMENTACIÓ	
QUÈ ÉS EL QUE MÉS LI AGRADA	

► **Exercici 12.** Demostra les teues habilitats de dibuixant, com fa el professor Atkinson, i fes un dibuix del teu animal domèstic o del d'un amic.

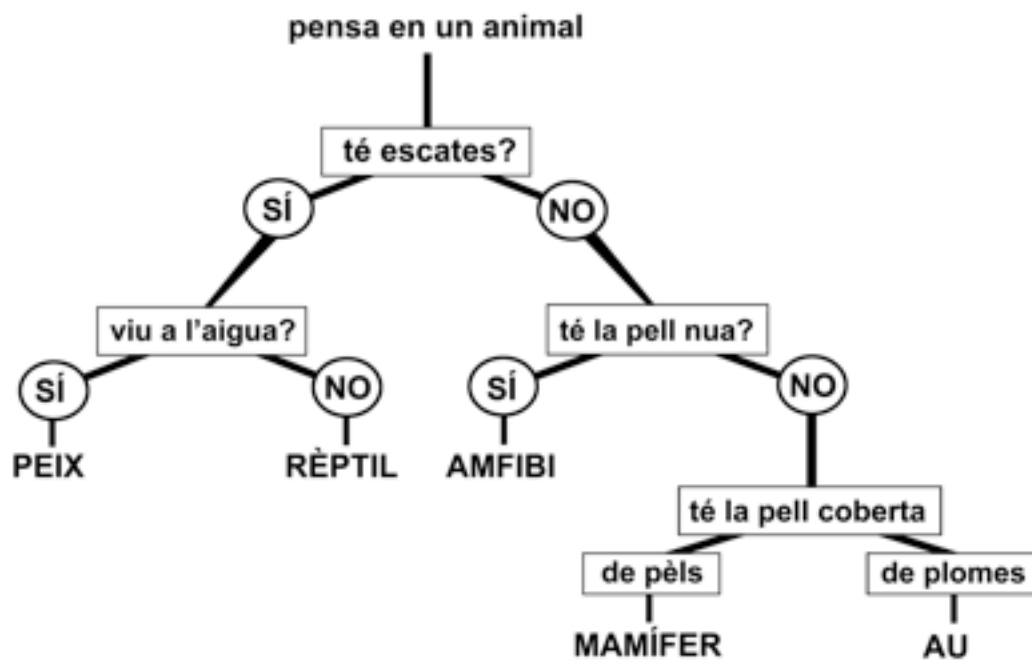
► **Exercici 13.** El professor Atkinsen ens diu que les rates penades no són ocells (pàg. 68). A quin grup d'animals pertanyen doncs? Quines són les característiques pròpies d'eixe grup d'animals que els fan ser diferents als ocells?

► **Exercici 14.** A banda de les rates penades, coneixes cap altre animal que es guie pel so?

► **Exercici 15.** Els micos juguen amb la pinta i amb el raspall de dents. Creus que se'ns assemblen a les persones? Observa la imatge dels micos (pàg. 16) i anomena algunes característiques que els faça paréixer als humans.

► **Exercici 16.** Classifica aquests animals vertebrats que apareixen al llibre: cavall, gripau, cocodril, falciot, ovella, voltor, piranya, granota i sargantana. Fes-ho utilitzant una clau de classificació dicotòmica (s'anomenen claus dicotòmiques aquelles claus que et permeten seguir un camí d'entre dues opcions per arribar a la solució). Així podràs classificar-los en els 5 grans grups de vertebrats que existeixen: peixos, amfibis, rèptils, aus i mamífers.

CLAU DICOTÒMICA

► **Exercici 17.** Busca els 10 animals amagats en aquesta sopa de lletres i ordena'ls en la taula indicant-hi si són ovípars o vivípars i el tipus de fecundació que tenen.

U	P	N	H	D	Z	B	N	E	G
S	A	L	A	M	A	N	D	R	A
A	A	N	O	R	U	A	T	M	T
L	O	N	C	U	R	A	M	A	S
M	X	F	T	E	U	L	A	D	I
O	T	B	B	A	L	E	N	A	L
N	A	M	I	A	C	E	W	I	N
E	X	V	L	P	N	P	B	P	G
N	I	A	T	O	N	A	R	G	Z
E	W	T	O	R	T	U	G	A	N

Animals	Fecundació externa o interna	Ovípars / Vivípars

► **Exercici 18.** Busca informació sobre els tres grups de mamífers que hi ha i indica en què es diferencien: **placentaris, monotremes i marsupials**. Ara classifica aquests animals que surten al llibre en eixos tres grups: cangur, coala, ratolí, goril·la, ornitorinc.

► **Exercici 19.** En alguns passatges del llibre es fa referència al soroll que fan els animals:

(pàg. 15) *Les granotes **rauquen** sense descans...*

(pàg. 67) *...us adoneu de la presència massiva de coloms i tórtors. Els seus **parrups** són un so habitual als parcs de la ciutat.*

(pàg. 67) *...apareixen les rates de claveguera. Els seus **esgüells** t'esgarrifen.*

(pàg. 24) *...sotgen la planúria un parell de llops inquietes que **udolen** ben fort perquè se'ls senta bé per damunt del run run del motor del refrigerador.*

Uneix amb fletxes cadascun dels animals amb el soroll que fan:

La granota

El llop

L'ocell

L'ós

La rata

El bou

esgüella

esbramega

rauca

bramula

piula

udola

► **Exercici 20.** Uneix amb fletxes les afirmacions correctes amb el seu animal corresponent.

1. Ornitorinc

A. Amb el seu bec pot trencar les corfes de les llavors per menjar-se-les.

2. Serp de cascavell

B. L'altre nom que pot rebre és el de caribú.

3. Ós polar

C. És un mamífer, però pon ous.

4. Guacamai

D. Si et mossega et clavarà el seu verí.

5. Ren

E. Pot arribar a menjar 30 quilos de carn al dia.

► **Exercici 21.** D'entre els distints animals que hi ha a la coberta del llibre n'hi ha dos que no són reals del tot, contenen elements d'uns altres animals. Són animals imaginaris, els anomenarem **imaginanimals**. Identifica aquests dos imaginanimals de la coberta i posa'ls un nom inventat.

► **Exercici 22.** I ara observa aquest altre imaginanimal. Té reunides característiques d'altres animals coneguts. Identifica eixos elements que corresponen a distints animals reals. Quin nom li donaries a aquest imaginanimal?

Ho pots fer així: Té les orelles de ratolí, la trompa de..., les ales de...

Demostra els teus dots de dibuixant i crea un imaginanimal que tinga un coll llarguerut de girafa, quatre potes gruixudes d'hipopòtam, cua llarga de rata, orelles de gat, ulls de mosca i boca de lleó.

► **Exercici 23.** Localitza de manera aproximada el Parc Nacional del Serengueti en aquest mapa. Al llibre diu que es troba a la part oriental del continent africà (pista: a la costa est de l'Àfrica Central)

Altres apartats

- ▶ Activitats relacionades recomanades: fer una sortida al zoològic, al bioparc o a algun parc gran del poble o la ciutat i observar tots els animals que ens anem trobant, des dels petits insectes fins a grans mamífers.
- ▶ També els podem reconèixer sense veure'ls. Ens aturarem a aquells llocs on es puguen escoltar els cants d'alguns ocells. És fàcil reconèixer el cant del colom i de la tórtora i distingir l'un de l'altre.

Solucionari

► **Exercici 17.** Els 10 animals de la sopa de lletres són: tauró, salmó, granota, salamandra, balena, tortuga, teuladí, gat, samaruc, caiman.

► **Exercici 19.** El soroll dels animals: La granota rauca, el llop udola, l'ocell piula, l'ós esbramega, la rata esgüella i el bou bramula.

► **Exercici 20.** Aquestes són les afirmacions correctes:

1C. L'ornitorinc és un mamífer, però pon ous.

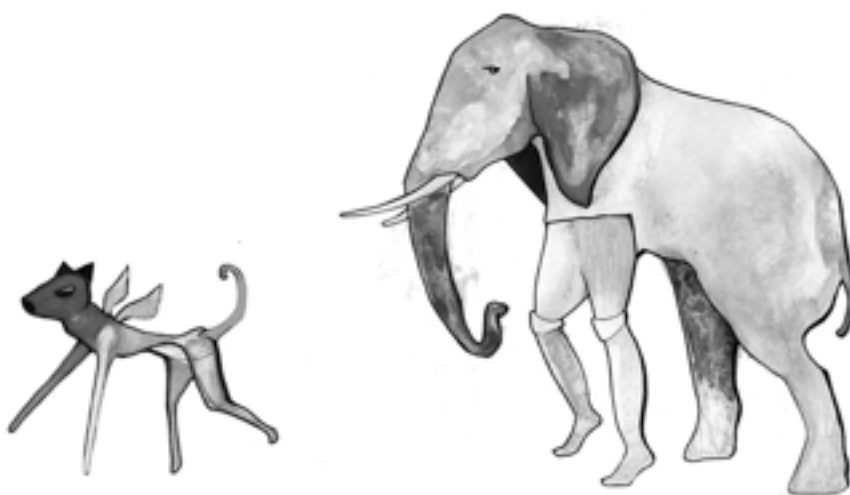
2D. Si la serp de cascavell et mossega et clavarà el seu verí.

3E. L'ós polar pot arribar a menjar 30 quilos de carn al dia.

4A. El guacamai pot trencar les corfes de les llavors amb el seu bec per menjar-se-les.

5B. El caribú i el ren és el mateix animal.

► **Exercici 21.** Els imaginanimals de la portada són: un gat volador i un elefant amb les cames humanes en lloc de potes davanteres.

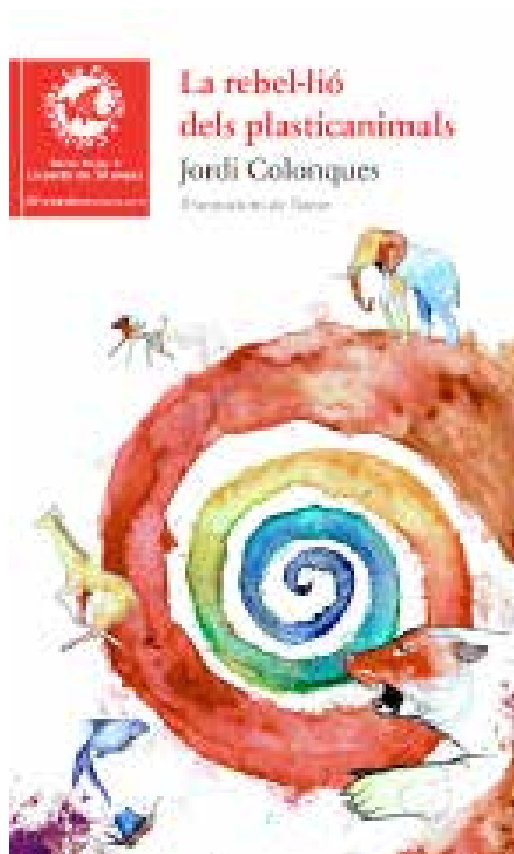
► **Exercici 23.** El Parc Nacional del Serengeti està situat a Tanzània, a la part oriental (a la costa est) del continent africà.

Proposta didàctica

Ximo Femenia i Jordi Colonques

La rebel·lió dels plasticanimals Jordi Colonques

No saps ben bé com ha passat, però ta casa s'ha convertit en un paratge ple de bèsties salvatges. Com t'ho faràs perquè tot torne a la normalitat?

Tu ets el protagonista d'aquesta història, i hauràs de prendre les decisions correctes perquè la història tinga un bon final. Enceta sense por el llibrejoc per viure l'aventura d'enfrontar-te als plasticanimals en rebel·lió.

La Feram, Sèrie Roja, 5
ISBN: 978-84-15896-21-0

 onadaeducacio.com

atencio@onadaeducacio.com

Plaça de l'Ajuntament, Local 3 • 12580 Benicarló • 964 47 46 41